

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 19.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1923.

Leto II.

Jesen je tu - draginja raste.

Široke plasti delovnega ljudstva so se veselili ter nadejali, da napočijo na jesen boljši dnevi. Naša država je, kakor znano, agrarna. Letošnja žetev je razmeroma dobra in vseh ostalih živežnih produktov je zemlja obrodila v zadostni meri. Veselje in pričakovanje je bilo torej opravičeno, ker bi po človeški pameti morale cene spričo bogatega zemeljskega sadu padati in delovno ljudstvo v mestih ter industrijskih centrih bi se vsaj malo oddahnilo in vsaj malo prišlo do sape pod pezo neznosne draginje. Namesto vsega tega pa je prišlo bridko razočaranje, kajti vsakdo, ki je računal s tem, da se pri nas razvijajo razmere v prirodni smeri, se je pošteno vrezal. Skratka, delal je račun brez krčmarja. Pozabil je, da v državi SHS ukazujejo kapitalisti, buržuji najčistejšega kova, brezobzirni oderuhi in radikalna organizacija, ki je, kar se tiče sleparije, naravnost patentirana. Vsa ta „fina“ družba, koji načeljuje radikalna vlada in dvorska kamarila v Beogradu, tudi to pot reklamira ves plod letošnje bogate žetve v prvi vrsti za se, široke mase kmečkih in industrijskih delavcev pa kakor običajno naj gladujejo.

Pod patronanco radikalne vlade se vsi sleparji, dobavitelji, tihotapci, izvozniki in navijalci cen v državi SHS v potu svojega obraza trudijo, da z naporom vseh svojih sil izkoristijo situacijo, da v kolikor mogoče večji in izdatnejši meri napolnijo svoje breznu podobne bisage.

Radikalna vlada povišuje prevozne tarife na železnica za blagovni in osebni promet. Prevoz blaga je podražilo za sto odstotkov in razume se, da se konsekvntno temu mora primerno podražiti tudi blago. Kajti trgovci podražjenja sami ne bodo nosili, prevaili ga bodo na pleča konsumentov, in naravna posledica je — porast draginje.

Zanimivo na stvari pa je, da v očigled dejstva, da so v državi SHS železnice na celem svetu najdražje, imamo tako mizerno plačane železničarje, da v pravem pomenu besede tavajo okoli lačni in na pol razdrapani.

Poleg vsega tega radikalna vlada pripravlja horendno povišanje raznih taks oziroma pristojbin in uvoznih carin, med tem ko izvozne carine na živež znižuje.

Militaristična država SHS potrebuje denarja za oboroževanje, ker pa buržuazija na svoj račun državi noče ničesar dati, zato naj dajo široki siromašni krogi. Zbog tega, da se imoviti sloji pred dajatvami državi obvarujejo, radikalni vladi niti na um ne prihaja uvesti ali zvišati direktne davke na kapital in bogastvo, zato pa intenzivneje nalaga širokim slojem delovnega ljudstva nova bremena potom povišanja tarifov na

železnicah, pri trošarini, monopolih itd. V taki obliki zvišane ali na novo vpeljane davščine nosi in plačuje siromašna raja. Pri takem davčnem zistemu gre buržujem in radikalskim režimovcem pšenica v klasje, ker potom moči, ki so si jo proti volji vsega naroda prisvojili, zajemajo iz vladinega korita, katerega so napolnili kot čebele pridni delavci.

Povišanje carine na uvoz je s podražanjem industrijskih proizvodov istovetno. Udarjeno pa je pri tem zopet v prvi vrsti le delovno ljudstvo, ker morajo cene perilu, obleki, obutvi itd. pri taki carinski politiki neizogibno poskočiti. Vzemimo na primer, da imamo pri nas tovarne za klobuke in kape. Vlada gre in določi za uvoz klobukov in kap tako visoko carino, da zbog istih preneha vsak uvoz tega blaga. Dobro, v tem trenutku, ko so se domači producenti znebili zunanje konkurence, je prva njihova skrb, da izrabijo ugodno priliko za dosego večjih dobičkov. To dosežejo na ta način, da svojim klobukom in kapam določijo višje cene in domači fabrikantje triumfirajo.

Če pa je poskrbljeno za to, da morajo biti siromašni delavci, njihove žene in otroci razcapani, na pol goli in bos, zakaj naj bi se ne preskrbelo tudi za to, da ne bodo imeli „prepolnih“ želodcev?

Da se izmed pripadnikov delovnih slojev ne bo nihče preobjedel, za to je gospoda poskrbela potom znižanja izvoznih carin za živež. Znižanje teh carin bo povzročilo, da bodo romale ogromne količine moke, masti, slanine, mesa, pšenice, rži, krompirja, koruze, živine itd. preko meje v inozemstvo. Pri tem bodo posestniki velikih mlinov, veletrgovci z žitom, verižniki in mešetarji, banke, klavnice in bogati mesarji zaslužili težke milijone in milijone. Pri vsem tem bo kmet, ki je vse to pridelal, temeljito osleparjen. In siromašno delovno ljudstvo v mestih in na deželi, če ni v stanu toliko zaslužiti kolikor rabi za hrano, naj menda — kamne je! Glavna stvar je, da se je vsled znižanja izvoznih carin pospešil izvoz in kot naravno posledico neomejenega izvoza porast cen — nove draginje.

Če upoštevamo, da je začasno določenih kar 170.000 vagonov samega žita letošnje letine za izvoz, poleg katerih pride v poštev še tisoče in tisoče vagonov raznih drugih sadežev, mesa in živine, tedaj pač moramo reči, da je draginja, kakršno imamo v Jugoslaviji, pravcata ironija. Kadar pa se izkoriščano delovno ljudstvo oglašča in zahteva, da se ali zniža draginja ali primerno zvišajo plače, tedaj nanj ščuva žandarmerijo, policijo in sodnijo oni režim, ki to delovno ljudstvo vsled svoje razredne, kapitalistične politike upropašča. Roparsko svojat, ki pije ljudstvu kri in mozek, pa ta režim z

vsem svojim aparatom brani, štiti in podpira. Navajeni smo marsikaj, videli in doživeli smo tudi že marsikaj, ali tako brezobzirnega in nesramnega izkoriščanja vladne moči, kakor to vidimo v državi SHS, svet še ni videl.

Kdo naj se potem še čudi, da vlada med delovnim ljudstvom skrajna nezadovoljnost.

Iz vsega tega, kar smo navedli, črpa delavstvo lahko nauk, da je proti organiziranemu in sistematičnemu izžemavanju širokih plasti revnih slojev edina pomoč v slogi delavstva. Zbrati je treba vse moči ter okrepiti zlasti strokovne organizacije, ki morajo, ako se naj vodi uspešna borba proti složnim in solidarnim pijavkam, biti enotne. Kdo naj napove neizprosni boj kapitalistični družbi, če ne enotno nastopajoči proletarijat? Mar se bodo uspešno borile poedine skupine? Mislimo, da je to izključeno. Borba proti enotnim izkoriščevalcem, ki se naslanjajo na celotni državni aparat, ni lahka, in le fantast bi mogel trditi, da raztepane delavske mase proti kapitalistični moči kaj opravijo. Če pa še pomislimo, da je treba preobraziti družbo in državo, tedaj si šele lahko predočimo, da bo borba, katera je neizogibna, naravnost gigant-ska. Ako tedaj spričo teptanja delavske mase in spričo zločin-stev nad to maso ter krivičnem družabnem redu, sanjamo o naših idealih — o republiki delovnega ljudstva itd., moramo najprej strniti te mase same. Delavstvo je skala, na kateri bo zgrajena cerkev (čitaj družba) bodočnosti. Delajmo torej na tem, da bo delavstvo res tudi taka skala postalo. Vsaka razcepljenost delavstva prihaja izključno le v prid delavskim tlačiteljem, ki lopnejo danes po enem, jutri pa po drugem, vse skupaj pa na najbrezobzirnejši način izkoriščajo, ter kopičijo čez dalje večje kapitalije in bogastva v svojih krempljih, dobra, ki bi po vsej božji in človeški pravici morala biti last vseh in prihajati v dobrobit vsem. Delajmo in gradimo na solidnem, edinstvenem delavskem pokretu.

Industrijci na delu.

Dne 17. septembra 1923 se je v Beogradu vršila seja odbora centrale industrijcev Jugoslavije. Velika, enotna organizacija industrijcev, ki objema vse podjetnike cele države, v kateri so včlanjene vse pokrajinske podjetniške korporacije, razvija naravnost mrzlično delovanje. Kapitalisti so najprej skoncentrirali svoje moči po pokrajinah. V Ljubljani so si kmalu po povratu ustanovili svojo Zvezo industrijcev za Slovenijo, v Zagrebu Savez industrijalaca za Hrvatsko in Slavonijo, v Novem Sadu Savez industrijalaca za Banat, tam pa, kjer nimajo industrijalci svojih pokrajinskih zvez, vrše na mestu takih zvez nalogo istih poklicne zbornice industrijcev, trgovcev in obrtnikov. A tudi v onih pokrajinah, kjer zveze industrijalcev obstoje, industrijske, trgovske in obrtniške zbornice ne drže roke križem, temveč aktivno sodelujejo kot sestavni deli centrale vseh industrijalcev.

Seji centrale so prisostvovali tudi zastopniki ministrstva trgovine in industrije, šume in rude, prometa (saobračaja), socialne politike in financ. Referiral je o valutnem vprašanju in kreditu za industrijo generalni tajnik centrale Čurčin. Gospoda Aleksander in Bauer sta poročala o stanju industrije na Hrvatskem in Slavoniji, g. dr. Vindišer o odnosih industrije v Sloveniji itd. Na koncu poročil so se gospodje zedinili na sledečih točkah: 1. treba organizirati inozemski kapital, 2. pri ministrstvu financ in Narodni banki je započeti kampanjo radi preskrbe kreditov za industrijo, 3. radi preskrbe kreditov je stopiti v stik tudi z inozemstvom.

Kredit, ki so ga zbrani reprezentantje velekapitala zahtevali za industrijo, znaša dve milijardi dinarjev. Poleg tega so zahtevali, kakor že rečeno, še preskrbo kredita v inozemstvu, za katerega naj bi garantirala država.

Nadalje so se vrstili referati o davkih, trošarini, izvozu in uvozu. Vsi navzoči so se pridno udeležili debat, v katere so posegali tudi vsi zastopniki gori označenih ministrstev.

Smatrali smo za potrebno prinesiti ta kratek pregled, da bodo naši sodrugi videli, kako se ustvarja takorekoč država v državi.

Industrijalci so si potom svoje organizacije ustvarili silo, ki je v svoji agresivnosti postala že tako jaka, da potom nje vladi diktirajo, kaj sme in kaj ne sme. Gospoda zahteva javne kredite, to se pravi denar od države. Od iste države zahtevajo tudi garancije za posojila, davkov pa se plačati branijo in delajo s polno paro za tem, da se vsa davčna bremena prevale na pleča širokih slojev delovnega ljudstva. Vpliv in pritisk na režim centrale industrijalcev je postal tako jak, da bo režim brez dvoma postal kakor bodo industrijalci, ki se jih lahko smatra kot reprezentante celotnega buržuaznega razreda v državi — žvižgali. Saj tudi drugače ni za pričakovati, kajti to zborovanje industrijalcev je javno dokazalo, da je v Jugoslaviji kakor tudi v vseh ostalih kapitalističnih državah režim oziroma vlada izvršilni organ diktata kapitalističnega razreda.

Samo enkrat se je pripetilo, da je član vlade prišel na delavski shod. Bilo je to kmalu po izbruhu stavke mornarjev v Beogradu. Shodu, na katerem je belgrajsko delavstvo izražalo simpatije stavkujočim mornarjem, je prisostvoval tudi minister vojne in mornarice. Tudi ta visoki gospod je izrazil pri ti priliki simpatije stavkujočim mornarjem ter obetal, da ne dopusti, da bi vojaštvo vojne mornarice kazilo stavko; ni pa povedal enega, namreč to, da vlada odnosno ministrstvo za pošto in brzojav lastnikom parobrodov odkar obstoji Jugoslavija še ni plačalo niti ene pare za prevoz pošte. In ker je organizacija lastnikov parobrodov pritiskala na vlado radi plačila dolga, kateri je znašal približno že 60 milijonov dinarjev, se je vladi zdela stavka mornarjev kot dobro došla prilika za protipritisk na organizacijo lastnikov parobrodov, da če že ne črta vso svojo terjatev, vsaj odpiše znaten del od iste.

Če smo ugotovili to dejstvo, bo vsakemu jasno, da minister ni prišel na shod radi delavcev ali radi stavkujočih mornarjev, temveč radi kupčije, katera sicer ni bila vldna, a se je vendar pletla v ozadju. Prisotnost ministra na shodu ni značilo družega, kakor migljaj s kolom parobrodskemu društvu, naj preneha s svojimi terjatvami. Parobrodarsko društvo je ta migljaj razumelo. Konec pa je bil ta, da navzlic izrečeni obljubi na shodu potom ministra, je vlada po svojih organih stavko mornarjev zadušila!

Tudi to smo smatrali potrebno navesti, da bodo naši sodrugi videli, da se v takem trenutku, kadar gospoda pokaže delavstvu prijazno lice, nikoli ne gre za interese delavstva.

Značilno je, da so prisostvovali zborovanju industrijalcev tudi zastopniki ministrstva za socialno politiko. Ta značilnost pa je le navidezna, kajti vsakdo ve, da se je pojem o socialni politiki v Jugoslaviji razblinil v nič. Ministrstvo za socialno politiko tvori danes samo še mastno plačano sinekuro za odlične pristaše režima. Vrana vrani očesa ne izključe, zato tudi ne vidimo nikoli zastopnike na delavski zborovanjih, pač pa na zborovanjih industrijalcev, da izve za želje kapitalistične gospode in se po njih ravna. Da te želje delavstvu nikoli niso prijazne, to menda ni treba še posebej dokazovati.

Nikar se pa ne varajmo in ne mislimo, da se gospodje

industrijalci pri svojih zborovanjih omejujejo samo na reševanje vprašanj zgolj gospodarske narave. Prav intenzivno se pečajo z vprašanji tihoči se delavcev. Delavske zadeve se nahajajo vedno na dnevnem redu, kajti izmed kardinalnih nalog organiziranih industrijalcev je težnja po popolnem podjarmljenju delovne sile delavcev. Gorje, ako delavstvo spričo koncentracije kapitala in koncentracije kapitalističnih sil ostane ravnodušno in ne ustvari tako močnih in enotnih strokovnih organizacij, da bi odbijalo ofenzivne napade združenih kapitalističnih sil. Skrajni čas je, da se ne le izgradi in izpopolni Zveza lesnih delavcev Jugoslavije, temveč da se konsolidira strokoven pokret vsega delavstva cele države.

Inšpekcija dela.

II.

V drugem delu svojega poročila obravnava ljubljanska inšpekcija dela zelo obširno poglavje o delavskem varstvu. Ker bi nas vodilo predaleč, ako bi hoteli navajati prilike vseh strok, se omejujemo tudi pri tem pregledu na oni del poročila, ki pretežno tangira lesne delavce.

Pod naslovom „Varnostne naprave pri strojih in transmisijah“ konstatira poročilo, da je skoraj v vsakem pregledanem obratu več ali manj gonilnih jermenov in transmisij nezavarovanih. Zlasti pri strojih za obdelovanje lesa so taki slučaji zelo pogosti.

Interesantno je, da inšpekcija dela toži, da delavci pri strojih za obdelovanje lesa sami snemajo varnostne naprave, češ, da jih pri delu preveč ovirajo, ter se posamezni delavci celo pri tozadevnih odredbah nadzorovalnih organov vmešavajo z neumestnimi izjavami, da so varnostne naprave popolnoma nepotrebne. Gospod inšpektor je pozabil dostaviti, da v takih slučajih delavci postopajo v sporazumu z delodajalci in da so delodajalci pri tem več krivi kot delavci, ker se jim gre v prvi vrsti samo za to, da se veliko naredi, zato delodajalci molče trpe, da se naprave demontirajo. Odgovorni so za to izključno le podjetniki.

Bivši gospod inšpektor inž. Mihor postaja deloma tudi šaljiv, ker drugače ne bi se povspel do naslednje gorostasne trditve. Poslušajmo: Iz statistike je razvidno, da je največ nezgod pri strojih za obdelovanje lesa, in to brezdvomno v večini primerov vsled lastne krivde prizadetih, ter bi bilo s predpisi tudi odrediti kazni za brezbržne delavce, ki se ne poslužujejo varnostnih naprav. — Famosno, kaj ne?

Stranišča so vsled malomarnosti delavstva v obče skrajno nesnažna — modruje g. Mihor. Ne pove pa ne, da je dolžnost delodajalca dati stranišča snažiti.

V obratih, ki se jih je v poročilnem letu pregledalo, se ni našlo nikjer nobenih omar ali garderob za shranjevanje delavskih oblačil, kakor tudi nobenih prilik za umivanje. Ugotovilo pa se je tudi v več obratih, ki so te naprave na zahtevo urada preskrbeli, da se jih delavstvo v obče le malo poslužuje, in to celo tudi v mestih. Slednje se je ugotovilo tudi glede uporabe kopalnic. — Žalostno.

Inšpekcija dela je z ozirom na izkoriščevalno tendenco kantin predlagala delegaciji ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani odpravo teh kantin, namesto katerih naj bi se uvedle obratne kuhinje. Delegacija predlogu za odpravo kantin, v katerih prodajajo delavcem kot pijačo razno brozgo, ni ustreglo, za napravo kuhinj pa ni pokazala smisla.

Ta ugotovitve pove mnogo. Ponovne pritožbe radi izko-

riščanja delavstva v kantinah so dohajale zlasti iz dveh obratov lesne industrije.

V enem obratu lesne industrije v večjem mestu, v katerem je vposleno delavstvo večinoma z dežele, so imeli delavci dva prostora za skupno spalnico; ker pa je bil samo v enem prostoru manjši štedilnik za kuhanje, je kuhalo delavstvo iz druge sobe na dvorišču obrata pri odprtem ognju ter tožilo, da je bilo po zimi navadno brez zajutka, ker niso mogli v mrazu in snegu huhati.

Spalnice pomočnikov in vajencev so pri malih obrtnikov v obče jako nezadostne, tako glede neprimernosti prostora, kakor glede skrajno pomanjkljivih spalnih prilik; našlo se je n. pr. tudi razne shrambe in mizarske delavnice, ki so se ob enem porabljele tudi kot spalnice. Posteljno perilo se daje le redko kje in redko kdaj na razpolago, namesto slamjač je v lesenih koritih nekoliko zdrobljene slame ali oblanja. V nekatereh slučajih se je tudi ugotovilo, da sta spala po dva vajenca skupaj, tozadevni kvarni vpliv je imel tudi žalostne posledice, ki so se v enem slučaju končale pri sodišču.

V treh novih obratih lesne industrije se je ugotovilo, da delavci še niso bili zavarovani zoper nezgode. V sedmih primerih so se odslovljeni delavci pritožili, da niso bili priglašeni pri bolniški blagajni.

Škoda, da poročilo ne navaja tudi imena onih podjetnikov oziroma delodajalcev, pri katerih so se navedene nerednosti ugotovile. Tudi to ne navaja, če so bili ti delodajalci kaznovani. Gotovo so se te navedbe opustile radi prevelike obzirnosti do njih, ki pa v tem slučaju nikakor ni na mestu.

O zaposlenju delavcev in vajencev spregovorimo drugič.

Značilna izjava.

O suženjskem razmerju, v katerem živi delavstvo pri veleposestniku Pergerju v Mislinjah, smo pisali že veliko. V zadnji številki smo povedali, da je v največji meri kriv vsega zla knjigovodja Hübner. Nič boljše ni pri lesnoindustrijskem podjetju tvrdke Perger, kjer komandira zločinski Hübner, tudi uradnikom ne godi. Gorje vsakemu gozdarskemu inženirju ali uradniku, če ga usoda zanese na to veleposestvo. Uprava, to je Perger in njegov Hübner, mu odmerita plačo, katera komaj za hrano zadostuje. Ni čuda, da se gozdarski inženirji ter uradniki neprestano menjajo. Kar prinese posameznik sabo obleke, obutve in perila, to tekom par mesecev razdrapa, nakar more Mislinjam pokazati hrbet, ker mu sicer preti nevarnost, da pride popolnoma ob vse. Vrhu tega Hübner vsakemu takemu uslužbencu delo pristudi, posebno še ako dotičnik potom svoje inteligence in strokovnega znanja njega nadkriljuje.

Sposobnejših se boji kakor hudič križa, da bi sam vsled lastne umejenosti ne prišel v nemilost pri Pergerju; zato vsacega izgrize.

Da je fotografija Hübnerja pravilna, kakor smo jo že večkrat opisali, in da je on res tisti, ki se poslužuje napram delavcem podlih šuftarij, nam dokazuje izjava nekega uradnika, ki je po svoji nemili usodi tudi preživel nekaj mesecev sladkosti službe v družbi Hübnerja. Dotični uradnik, kojega ime in izjavo hranimo, glede odnošajev Hübnerja do delavcev pravi:

Kot uradnik sem bil pri oskrbništvu Pergerjevega veleposestva v službi od 18. avgusta do 31. decembra 1922. Tekom tega časa sem imel dosti prilike opazovati, da je knjigovodja Hübner v pisarni z delavci — ako je kdo izmed njih prišel kaj prositi — postopal naravnost nesramno. Hübnerjevih nesramnostij sem bil deležen tudi jaz sam. Da je Hübner velik so-

vražnik delavcev najbolj dokazuje njegov izrek, ki ga je izustil pri neki priliki, ko je bil v pisarni govor o delavskih plačah. Dejal je: „Če delavci pri teh plačah ne morejo izhajati, naj pa samo enkrat na dan žrejo!“ Ker jaz nimam nikakega veselja v nasprotovanju delavcem in ker sem istim po možnosti šel na roko, to ni ugajalo Hübnerju, zato me je pri Pergerju najbrže očrnil ter dosegel, da mi je služba bila kratkomalo odpovedana. Kot uradniku, ki je reševal korespondenco, mi je Hübner dal nalog, da moram izkaze za pokrajinski podporni sklad za Slovenijo v Ljubljani označevati tako, da je iz njih razvidno, da se je provizija in draginjska doklada provizioniranim delavcem že izplačala za bodoči mesec. Tako se je potom falsificiranih podatkov uprava pokrajinskega podpornega sklada za Slovenijo v Ljubljani vedno varalo. V resnici pa se provizionistom bratovske skladnice Pergerjevega veleposestva nikoli ni ne provizije in ne draginjske doklade izplačevalo v naprej, temveč vedno za pretekli mesec nazaj. Moja stvar ni, da bi razlagal, kakšen namen je Hübner imel, da se je posluževal te prevare, pač pa si lahko mislim...

Ko sem pregledoval spise tičoč se provizij sirot, sem ugotovil, da je bratovska skladnica glede izplačila prizadetim sirotam na dolgu. Da tem zapuščenim sirotam pripadajočo jim provizijo in draginjske doklade izplačam, sem najprej moral dognati, kje se dotične sirote nahajajo. Na moj poziv so stranke, pri katerih se te sirote nahajajo, prišle. Komaj pa sem začel izplačevati kar sirotam gre, je prišel Hübner, ki je, videvši za kaj gre, kratkomalo izjavil, da za take reči ni časa, ter je strankam, ki so prišle po 2 do 3 ure daleč, enostavno ukazal, naj se odstranijo! Ko sem Hübnerja opozoril, da ne gre odrekati pravice sirotam, se je silno razburil ter mi med drugim dal razumeti, da je moja dolžnost v prvi vrsti gledati na hišo in gospodarja.

Nadalje omenja dotični uradnik v svoji izjavi, da je interno knjigovodstvo, do katerega razen Hübnerja nima nihče vpogleda, navzlic vladnim naredbam še vedno izključno nemško.

Iz te izjave je pač jasno, da naše sodbe, ki smo jih že tolikokrat izrekli o razmerah na Pergerjevem veleposestvu, nikoli niso bile pretirane. Malokje pod božjim solncem se na svetovni obli najde taka kreature, kakor je ta degenerirani subjekt, ki sliši na ime Hübner. Pozivljamo upravo pokrajinskega podpornega sklada za Slovenijo v Ljubljani, da očitnim sleparijam, ki jih na račun najbednejših med bednimi uganja ta privandrani kreten, napravi konec.

Če sliši človek stvari, kakor smo jih napisali že v našem listu o lumparijah, kakor se dogajajo v Mislinjah, kojih žrtve so celo sirote, tedaj človeka nehote dlan zasrbi. Ali še ni vseh dnij konec, prišel bo tudi čas, ko bo konec Hübnerjevih svinjarij.

Inozemstvo.

V Avstriji je v Gradcu tamošnja strokovna organizacija — skupina zveze lesnih delavcev avstrijskih praznovala dne 26. avgusta 1923 35letnico svojega obstoja. Razvoj strokovne organizacije graških lesnih delavcev je vrlo zanimiv. Že v dobi od leta 1870 do 1886 so se pojavili neki začetki nekake strokovne organizacije, vendar pa je ta začetna organizacija zamrla vsled prenizkih prispevkov in previsokih podpor. Število članov se je kretalo med 40 in 420. Šele dne 7. julija 1888 je bilo ustanovljeno društvo mizarjev za Gradec in okolico. To društvo, ki je ob početku štel 78 članov, je tvorilo temelj

za nadaljni razvoj. Prispevek je znašal 15 krajcarjev na mesec. Mizarjem, ki so potovali preko Gradca in so bili člani kakega sorodnega društva, je graško društvo izplačevalo 50 krajcarjev potne podpore. Svojim članom je dajalo podporo v slučaju brezposelnosti v znesku dveh goldinarjev. Pravica do te podpore pa je nastopila po preteku štirimesečnega članstva in tritedenski brezposelnosti. Leta 1889 je društvo brezposelno podporo povišalo na dva goldinarja in 50 krajcarjev. Pomladi leta 1890 je prišlo do prve stavke. Mizarji so v glavnem zahtevali odpravo akordnega dela in skrajšanje delovnega časa od 10 in 11 na 9 ur dnevno. Pod velikim pritiskom delodajalcev in oblasti, ki so pričeli mizarje na vse mogoče načine preganjati, so mizarji po štiri tedne trajajoči stavki podlegli. Strokovna organizacija je sicer silno trpela, namen delodajalcev isto razbiti pa se ni posrečil. Nasprotno, kmalu je zopet okrevala in se dalje jačila. Na zborovanju dne 14. maja 1891 je strokovno društvo mizarjev za Gradec in okolico svoj delokrog razširilo na celo Štajersko in se je temu primerno preimenovalo v strokovno društvo mizarjev za Štajersko. L. 1895 je organizacija bila prisiljena stopiti v nov boj, ali uspehi so bili tudi to pot tako minimalni, da je konec stavke bil bolj podoben porazu delavcev.

Iz neuspehov so mizarji črpali pouk, prodrla je ideja, da je podjetnikom treba postaviti močnejšo organizacijo nasproti, zato so leta 1898 poširili svojo organizacijo na vse lesne delavce. Tako je nastala zveza lesnih delavcev za Štajersko. Nova organizacija se je obnesla dobro, kajti leta 1900 je po štiritedenski stavki dosegla skrajšani delovni čas. Odslej je delovni čas v Gradcu znašal namesto 10 ur samo 9 $\frac{1}{2}$ ure dnevno, ob sobotah celo 8 $\frac{1}{2}$ ure. Strokovna organizacija lesnih delavcev na Štajerskem je v svojem izpopolnjevanju šla dalje. Na svojem občnem zboru dne 17. avgusta 1901 so delegati sklenili zediniti strokovno organizacijo lesnih delavcev na Štajerskem z Zvezo lesnih delavcev avstrijskih. Ta sklep se je dejansko izvršil dne 1. januarja 1902. Radi uspešnejšega dela je leta 1903 bil za Štajersko upostavljen sekretariat. Od tedaj je bilo delo zelo uspešno — delovni čas se je skrajšal, plače pa so se na celi črti dvigale.

Uspehi organizacije niso dali spati delodajalcem. Leta 1906 je vodstvo delodajalcev v Gradcu vzelo v roke zveza industrijcev. Napočila je burna doba. Leta 1910 je po štiritedenski stavki bil podpisan prvi kolektivni dogovor veljaven za vse delodajalce mizarске stroke v Gradcu, ki je določeval razen ob sobotah deveturni delovni čas, za sobote je veljal 8 $\frac{1}{2}$ urni delovnik. Plače so bile določene na 37 do 48 vin. za uro. Organizacija delodajalcev, ki jo je, kakor rečeno, vodila zveza industrijcev, se z uspehom delavcev ni mogla sprijazniti. Nastala je nova borba, katera je trajala polnih štirinajst tednov. Čeprav so krščanski socialci padli borečim se mizarjem in strojnim delavcem v hrbet, so mizarji vztrajali in — zmagali. V letih 1912, 1913 in 1914 so bile stavke zopet na dnevnem redu, vsakokrat pa so se končale z uspehom za delavce.

Od leta 1906 do leta 1914 se je po številu kretalo članstvo od 400 do 700. Prva leta svetovne vojne pa so to število vrgli nazaj na 47, toda v letih 1917 in 1918 pa je število članov graške podružnice zopet začelo naraščati. Ko so se po prevratu pričeli vračati zopet stari zaupniki, je počelo število članov rapidno naraščati. Danes je graška podružnica ena izmed prvih podružnic zveze lesnih delavcev avstrijskih, ki jo morajo delodajalci uvaževati. Strokovna organizacija lesnih delavcev v Gradcu šteje v svoji sredini danes še tri člane, ki

so jo pred 35 leti soustanavljali, in pet članov, ki ji pripadajo že 25 let. Sodrugi Ebner pa je že 20 let tajnik.

Navajamo ta historijat zato, ker je historijat strokovne organizacije lesnih delavcev v Ljubljani zelo sličen.

V Moskvi bo, kakor smo doznali, pričel dne 15. novembra 1923 zborovati kongres vseruske zveze lesnih delavcev. Upajmo, da bo ta kongres pomenil nadaljni korak za zbližanje in edinstvo celotnega proletarijata lesne stroke. V tem smislu želimo kongresu ruskih sodrugov lesnih delavcev mnogo uspeha. Radovedni smo, če pošlje na ta kongres svoje zastopstvo tudi Internacijonalna Unija lesnih delavcev v Amsterdamu, kar bi bilo vsekakor želeli.

Obrtno nadaljevalne šole za vajence in vajenke v Ljubljani.

Med vojno in po vojni dve leti, od leta 1914/15 do leta 1919/20, celih šest let smo bili za vajence in vajenke brez vsakega šolskega pouka v Ljubljani. Šele leta 1920/21 in 1922 se je zopet vršila šola in letošnje šolsko leto 1922/23 pa je bila zopet zaprta vsled nekritja stroškov za vzdrževanje pouka. Država je do leta 1920/21 prispevala $\frac{2}{3}$ stroškov za obrtno nadaljevalne šole, nadalje pa je bil ustavljen vsaki kredit v državnem proračunu za te šole. Poleg teh se je tudi trgovski gremijalni šoli za vajence ustavilo vsako podporo od države. Ali prizadeti činitelji kot trgovski gremij ter sami trgovci so prispevali za vzdrževanje stroškov pouka na ta način, da so letno prispevali po 50 dinarjev za vsakega vajenca. Precejšnjo svoto pa je dala trgovska in obrtna zbornica za to šolo. Trgovska gremijalna šola je že leta 1919/20 začela s poukom in tudi letos je imela redno šolo za svoje vajence že ta četrto leto po vojni in obrtniški vajenci pa samo dve leti.

Trgovska gremijalna šola se je že cele tri leta brez državne podpore vzdrževala. Obrtno nadaljevalna šola pa se je enostavno zaprla, ker ni dobila državne podpore. Leta 1920/21 je obiskovalo na petih šolah 1048 vajencev in vajenk (vpisalo pa čez 1200 vajencev in vajenk).

Vse te šole so imele 31 oddelkov in sicer 3 pripravljalni, 26 oddelkov I. razreda in 2 oddelka II. razreda. 1. Moška strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 242 vajencev na 8 oddelkov I. letnika. 2. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 153, vpisalo 171 vajenk na 4 oddelkih I. letnika. 3. Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti: obiskovalo 361 vajencev na 9 oddelkih z 2 pripravljalnima tečajema, 5 oddelkov I. razreda in 2 II. razreda. 4. Splošna obrtna nadaljevalna šola (živilska): obiskovalo 68 vajencev na 2 oddelkih, pripravljalni tečaj in I. razred. 5. Strokovna nadaljevalnica za mehanične in tehnične obrti: obiskovalo 224 vajencev, vpisalo 259 vajencev na 8 oddelkih I. letnika.

Leta 1921/22 pa je obiskovalo na vseh petih šolah 1273 vajencev (od teh 181 vajenk), vpisalo 1470 vajencev in vajenk. To leto so imele 41 oddelkov in sicer 9 pripravljalnih tečajev, 14 oddelkov I. razreda, 17 oddelkov II. razreda in 1 oddelk III. razreda.

1. Moška strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 268 vajencev, vpisalo 345 vajencev na 10 oddelkih, od teh 1 pripravljalni, 4 I. razreda in 5 oddelkov II. razreda.

2. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti: obiskovalo 177 vajenk, vpisalo 214 vajenk na 6 od-

delkih in sicer 1 pripravljalni tečaj, 2 oddelka I. razreda in 3 oddelki II. razreda.

3. Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti: obiskovalo 432 vajencev na 12 oddelkih in sicer 4 pripravljalni tečaji, 3 oddelki I. razreda, 4 oddelki II. razreda in 1 oddelk III. razreda.

4. Splošna obrtno nadaljevalna šola (živilska): obiskovalo 72 vajencev in 4 vajenke, vpisalo 85 vajencev in 4 vajenke na 3 oddelkih in sicer pripravljalni tečaj, I. in II. razred.

5. Strokovna nadaljevalnica za mehanične in tehnične obrti: obiskovalo 320 vajencev, vpisalo 352 vajencev na 10 oddelkih in sicer na 2 pripravljalnih tečajih z 71 vajencev, na 4 oddelkih I. razreda s 148 vajenci in na 4 oddelkih II. razreda s 133 vajenci.

Poučevalo se je v vseh šolah 7 mesecev, od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, le na trgovski gremijalni šoli pa se poučuje po 9 mesecev na leto. Vajenci so pripadali po strokah na vseh 5 šolah v letu 1921/22 sledeče:

1. Kovinske obrti: 132 stavbenih ključavničarjev, 41 kleparjev, 13 kovačev, 2 inštalaterja, 12 zlatarjev, 3 pasarje, 125 strojnih ključavničarjev, 27 elektrotehnikov, 10 livarjev, 33 železostrogarjev, 8 urarjev, 83 mehanikarjev, 3 puškarje, 1 izdelovalec kovin, 7 kirurški mehanikov, 1 bandažist, 4 zobotehnik, 1 ortopedist, 1 izdelovalec protez. Skupaj 507 vajencev.

2. Lesne obrti: 127 mizarjev, 45 tesarjev, 4 kolarji, 1 strugar, 3 stolarji, 5 sodarjev, 2 pletarja (košar), 11 modelnih mizarjev. Skupaj 198.

3. Živilske obrti: 14 pekov, 4 slaščičarjev, 1 slaščičarka, 22 mesarjev, 8 gostilničarjev, 4 vrtnarji, 1 vrtnarka, 20 brivcev, 2 lasularca. Skupaj 74 vajencev in 2 vajenke.

4. Oblačilne (tekstilne) obrti: 55 krojačev, 144 krojačic, 8 krznarjev, 1 krznarka, 2 dežnikarja, 3 tapetnikov, 20 modistinj, 11 šivilj za perilo, 1 izdelovalka steznikov. Skupaj 68 vajencev in 177 vajenk.

5. Oblačilne (usnjarske) obrti: 87 čevljarjev, 2 jermenarja, 13 sedlarjev. Skupaj 102 vajenca.

6. Stavbinske obrti: 55 zidarjev, 3 pečarji, 1 kamnosek, 2 dimnikarja, 2 krovca. Skupaj 63 vajencev.

7. Grafične obrti: 18 stavcev, 13 tiskarjev, 5 litografov, 2 fotokemiografa, 1 stereotiper, 10 knjigovezov, 7 fotografov. Skupaj 54 vajencev.

8. Pleskarske obrti: 19 pleskarjev, 1 lakirar, 3 črkoslikarji. Skupaj 23.

Navedeni podatki dokazujejo jasno, da je vzgoja tega ogromnega števila obrtniškega naraščaja zelo velike važnosti, ali imamo šolski pouk za te vajence ali ne, za bližnjo bodočnost našega razvoja in napredka obrtništva in industrije v Jugoslaviji.

Rešitev tega perečega vprašanja bi morala biti pri mero-dajnih faktorjih in podjetnikih, mojstrih ter raznih obrtnih zdru-g, sploh nekoliko več razumevanja in smisla, če pomislimo, da obstoje obrtne nadaljevalne šole preko 40 let v Ljubljani za obrtniške vajence.

Najžalostnejše poglavje pa je sledeče za ilustrovanje raz-mer, da na tisoče vajencev je bilo oproščenih in bodo še, ako se letos ne začne takoj s šolskim poukom. Samo pri krojaški zdru-gi je vstopilo od novega leta 1922 pa do danes 321 va-jencev in vajenk in sicer 188 krojačic, 95 krojačev, 6 krznarjev, 3 krznarke, 11 modistinj in 21 šivilj za belo perilo.

Isto poglavje imamo pri strojnih tovarnah, da se danes uči 180 vajencev, v tovarniško šolo pa hodi 14 vajencev, beri in piši 14 od 180 vajencev, poleg tega pa imamo samo 91 po-močnikov v strojnih tovarnah vposlenih. Samo en klic: Odprite takoj na stežaj obrtno nadaljevalne šole za vajence v Ljubljani.

Socialna politika.

Drugod. V državnem zboru čehoslovaške republike pridejo v jesenskem zasedanju na razpravo ti le zakoni: Zakon o posredovanju dela, ki se ima izvajati obvezno potom javnih državnih posredovalnic. Ob enem ima zakon namen preprečiti vse kaotične razmere, ki so nastale na podlagi sedanjega posredovanja, kateremu se v mnogih slučajih izogibajo delavci in delodajalci.

Na podlagi drugega osnütka se ima uvesti zakon, po kojem bi kolektivne pogodbe, sklenjene med delavskimi strokovnimi organizacijami, zadobili zakonito, pravno podlago.

Daljši osnutek predvideva zakonito ureditev plačanih delavskih dopustov.

Pri nas služi ministrstvo za socialno politiko samo še kot korito, iz katerega poedine buržuazne stranke na račun države zajemajo za svoje časopise in volilne sklade. V drugi vrsti služi to ministrstvo kot zavetišče režima za preskrbovanje svojih ministrskih plač željnih korifej.

Podaljšanje izplačevanja hranarine in bolezenskih dajatev od 26 na 52 tednov pri vseh Okrožnih uradih za zavarovanje delavcev.

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na svoji seji dne 13. julija 1923 napravilo sledeči sklep: „Na podlagi pooblašitve v zmislu § 252. statuta in glasom § 46. zakona o zavarovanju delavcev se podaljšuje pravica do bolezenskih dajatev, naštetih v § 45. ZZD po toč. 1. do 3. in vzporedno s tem na vse ostale vrste podpor, katere so v zmislu zakona o zavarovanju delavcev spojene s temi pravicami, od 26 na 52 tednov in to pod pogojem, da je bil član v teku zadnjega leta najmanj šest mesecev zavarovan, odnosno, da je bil član v teku zadnjih dveh let najmanj 12 mesecev zavarovan pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev oziroma njegovih krajevnih organih. Stroški večjih podpor se krijejo iz rednih prispevkov bolniško-podporne panoge.“ — Ta sklep ravnateljstva SUOR-a je ministrstvo za socialno politiko odobrilo dne 18. avgusta t. l. ter je stopil v veljavo.

Glede postopka pri rokovanju podaljšanja dajatev je Osrednji urad za zavarovanje delavcev izdal naslednja navodila:

„Podaljšanje dajanja bolezenskih podpor je redna podpora, do katere je upravičen vsak zavarovani član, ako je izpolnil označene pogoje. — O podaljšanju bolezenske podpore odloča v konkretnih slučajih uprava zavoda, le, če je bila stranka (član) z odlokom uprave nezadovoljna, rešuje pritožbo rentni odbor (ravnateljstvo). Proti odloku rentnega odbora (ravnateljstva) je prosta pritožba tekom 15 dni na sodišče delavskega zavarovanja.“

*

Člani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, katerim je 26tedenska podpora doba potekla, pa so še nadalje nezmožni za delo ter potrebujejo zdravniške pomoči, naj napravijo pismo prošnjo na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, v kateri prosijo za podaljšanje podporne dobe od 26 tednov dalje do ozdravljenja; oziroma največ še za nadaljnjih 26 tednov (skupaj 52 tednov). Tako prošnjo pa naj vložijo le oni člani, ki morejo dokazati, da so bili v zadnjem letu pred obolenjem najmanj 6 mesecev, ali v zadnjih dveh letih najmanj 12 mesecev zavarovani pri katerikoli Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Jugoslaviji. Prošnji naj se priloži potrdila delodajalca(ev), iz katerih bo razvidno, da je bil član zaposlen v zavarovanju zavezanem obratu ter je vsled tega moral biti tudi prijavljen v zavarovanje. Prošnje so kolka proste, enako

ni treba pošiljati frankirati, temveč se na kuverto napiše: Po § 191. ZZD poštnine prosto.

Skraini čas je bil, da se je zavarovanemu delavstvu za svoje horendne prispevke končno vendarle priznalo to podaljšanje, ki pride v korist zlasti onim delavcem, ki jih muči dolga bolezen.

Na račun delavcev samih je lahko uganjati socialno politiko.

Komisijonelni ogled pa tak!

Pred kratkem se je vršil nekak komisijonelni ogled lesno-industrijskega podjetja g. Caleareja na Trati pri Škofji Loki. Zastopano je bilo v komisiji okrajno glavarstvo iz Kranja in inšpekcija dela iz Ljubljane. Razea neke pomanjkljivosti pri zemeljskem kablju komisija ni našla ničesar, kar bi bilo graje vredno. Tak je bil menda rezultat te komisije. No, mi pa lahko konstatiramo, da se je ta komisija, če res ni družega dognala, pustila od gospoda Caleareja (morda Italijan?) pošteno potegniti. Ker pa komisija sama ni mogla ničesar spotakljivega dognati, smatramo za svojo dolžnost sporočiti zlasti inšpekciji dela, da vlada posebno kar se tiče delovnega časa pri tem podjetju velik šlendrijan. V podjetju g. Caleareja se dela takorekoč po dnevi in po noči.

Dá ima g. Caleare v tem pogledu črno vest, dokazuje dejstvo, da je, kakor hitro je zaslutil komisijo, hitel od delavca do delavca in je vsakega poučeval, naj v slučaju, ako bo kdo izmed komisije vprašal, kako je z delovnim časom, reče, da se dela dnevno po osem ur. V resnici se v tem podjetju dnevno dela od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer brez oblastvenega dovoljenja in brez da bi se delavcem nadure plačevale za 50% boljše, kakor to predpisuje zakon.

Druga partija dela po noči, razume se pod istimi pogoji. Kovačnico je pustil signor Caleare enostavno kar zabarikadirati in sicer z namenom, da prepreči komisiji vstop in pregled iste. Komisija je vsekakor postopala kulantno, ker ni silila v kovačnico, za kar ji je bil podjetnik gotovo hvaležen. Mogoče je tudi, da si je mel roke od veselja, da se mu je na tako enostaven način posrečilo komisijo odvrniti od pregleda kovačnice. Povedano bodi, da se v tej kovačnici nahaja shranjen luksurni avto, nadalje služi ta kovačnica tudi kot strojnica, v kateri se nahajajo mizarški stroji, kakor skobljeni stroj (Abrichtmaschine), stroj za oblanje od debeline, vrtalni stroj, stroj za brušenje itd. Vse to se nahaja na tako tesnem prostoru, da delavcem neprestano preti največja nevarnost, posebno še, ako uvažujemo jermene itd.

Plače delavcev, posebno pa delavk so naravnost „sijajne“! Delavci imajo po 3 do 4 Din, delavke pa 1.75 do 2 Din na uro. Gospod Caleare ni neumen, to se mora priznati. Za takih okoliščin pomeni to podjetje zanj naravnost zlat studenec.

Kako izgleda z delavci, to je seveda drugo vprašanje. Skraini čas bi bil, da ti delavci prično premišljevali o tem, če ne bi bilo umestno poprijeti se svoje strokovne organizacije, da se Caleare na skrivaj ne bo preveč smejal od veselja, da ima take potrpežljive ovčice, ki jih prav pošteno striže, sam pa volno v obliki milijonov grabi.

Gospod inšpektor! Veliko zaslugo bi si stekli, če bi podjetje g. Caleareja natančneje vzeli pod lupo. Prosimo.

Ob enem bi, gospod inšpektor, bilo nujno potrebno, pregledati tudi lesnoindustrijska podjetja gg. Heinricharja in Dolenca, ki se nahajata istotako na Trati. Tudi ta dva gospoda zaslužita eksemplarično kazni, kajti tudi ta dva določbe glede delovnega časa teptata z nogama.

Držimo se normalnega delovnega časa.

Stara resnica, ki smo jo lesni delavci na nešteti shodih slišali, da je delo preko normalnega delovnega časa le v kvar nam lesnim delavcem samim, jasno dokazujeta dva slučaja, ki sta se pripetila v zadnjem času v dveh tovarnah v Brodu ob Savi. V lesnoindustrijskem podjetju „Slaveks“ se je do pred kratkega delala skoro noč in dan — na dve šihite. Pred dobrim tednom pa je tovarna delo na dve partije kar nenadoma ustavila. Posledica ustavitve dvojnih šihitov je bila ta, da je polovica delavcev na mah postala odveč! V drugem podjetju, v tovarni za pohištvo „Slavonija“, se je istotako delalo, sicer ne na dva šihita, ampak preko normalnih delovnih ur. In kaj se je izcimilo iz tega? Dne 7. septembra t. l. je uprava tovarne odslovila preko 150 delavcev! Na en udarec je postalo potemtakem brezposlenih več sto delavcev. Tako torej izgleda, če gredo delavci na lim delodajalcem in delajo več kakor je treba in sami gazijo osemurni delovni čas.

Žal, da se v mnogih slučajih delavci sami ponujajo, sami žele prekournega dela, ker računajo na večje zaslužke, ne pomislijo pa, kake posledice prekournega dela mora neizogibno roditi. Slučaj v Brodu na Savi pomeni za tamošnje lesne delavce pravcato gospodarsko katastrofo. Prizadeti ne bodo samo odpuščeni delavci, trpeli bodo tudi oni, ki so ostali v obratih, ker bodo delodajalci izrabili brezposelnost kot dobro došlo priliko za reduciranje plač. In kdaj je delavec najbolj pristopen delati za manjšo plačo? Takrat, kadar je brez dela in mu med štirimi stenami njegovega bornega stanovanja prične za otroke primanjkovati kruha, kojega v delavski družini itak nikoli ni v obilici.

Navedli smo ta slučaj zato, ker so tudi lesni delavci v Sloveniji, mizarji, zlasti pa delavci na žagah silno dovzetni za prekournega dela. Vse preveč in preradi so dostopni preračunanim ter mamljivim dokazom delodajalcev, da bodo več zaslužili, če bodo dnevno delali namesto osem po deset ur. Da pa ima dobiček od prekournega dela le delodajalec, na to nihče ne misli. Nihče tudi ne misli, da drugim, ki so brez dela, odjedajo kruh in da si delodajalec prihrani polne plače, ki bi moral plačevati na novo nastavljenim delavcem. Najboljše na stvari pa je še to, da mnogi lesni delavci mislijo, da jim vodstvo strokovne organizacije ne privošči prekournega zaslužka, kadar jih pred prekournim delom svari. Šele tedaj, ko je polomija tukaj, se prijemljejo za glavo in priznavajo, da je imelo to vodstvo prav, — ko je že prepozno! V pričo tega dejstva moramo opetovano ponavljati staro resnico, da je dolžnost lesnih delavcev, pomnožiti in utrditi svojo strokovno organizacijo tako, da bo potem nje mogoče plačilno razmerje urediti na ta način, da bo vsak tudi pri osmih urah zaslužil toliko, kolikor za življenje rabi, brez da bi mu bilo treba delati tlako še po delu in s tem pospeševal brezposelnost, ki končno njega samega tlači.

Gospodarstvo.

Uvoz lesa iz Romunije v Jugoslavijo. Leta 1922 se je iz Romunije uvozilo v Jugoslavijo 213.284 kubičnih metrov lesa in 37.900.134 kilogramov drv za kurjavo. Vrednost uvoženega lesa z drvmi vred je znašala 31.516.069 Din. Konsumirala sta v glavnem ta les in drva Srbija in Vojvodina. Poleg tega se je iz Romunije v Jugoslavijo uvozilo še za 15.570.008 Din raznih lesenih izdelkov! Zares značilno je, da agrarna država, kakor je Romunija, uvaža v Jugoslavijo, ki poseduje sama kolasalno bogastvo na lesu, tolike množine lesa. Še značilnejše pa

je, da agrarna Romunija izvaža v Jugoslavijo za težke milijone pohištvo in druge lesene produkte. Če upoštevamo silno razvito mizarstvo, ki se v Jugoslaviji nahaja na višku in drugo zmožno lesno industrijo, kakor tudi krizo ter brezposelnost lesnoindustrijskega delavstva, je carinska in sploh trgovinska politika naših vladnih krogov nerazumljiva.

Iz gospodarskega torišča.

Dne 20. septembra 1923 se je pri inšpekciji dela v Ljubljani vršila razprava glede ureditve nekih spornih vprašanj, na katerih so bili interesirani lesni delavci, vposleni pri lesnoindustrijskem podjetju „Gospodarske Zveze“ v Glažuti na Dolenjskem. Vprašanja, ki jih je bilo treba rešiti, sicer niso bila težka, vseeno je ugodna rešitev postala komplicirana, ker je zastopnik podjetja delal precej težko. Končno se je vendarle dosegel za delavce sprejemljiv sporazum in tako se je na zadovoljnost delavcev razprava zaključila. Pri podjetju vposleno delavstvo je zastopalo troje sodrugov, dva zaupnika iz podjetja samega in zastopnik strokovne organizacije.

Sodrug v Glažuti varujte in jačite svojo strokovno organizacijo!

Zapisnik

odborove seje osrednjega društva lesnih delavcev (pokrajinskega odbora za Slovenijo) z dne 14. septembra 1923. Seja se vrši v prostorih tajništva in se prične ob 6. uri zvečer. Navzoči: Žagar, Tokan, Gašpari, Bradeško, Peterca in Dermastja. Za kontrolo navzoč Pokovec, kot zaupnik ljubljanskih lesnih delavcev navzoč Igljč. Seji predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja.

Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnje seje, poročilo blagajne in kontrole, dopisi ter poročila, raznoterosti.

Prečitani zapisnik se po pripombah k nekaterim točkam vsebine vzame na znanje. Tudi poročilo blagajne se po izjavi kontrole, da je blagajna v redu, vzame istotako na znanje.

S. Bradeško poroča o shodih, ki jih je imel od zadnje seje sem v Starem trgu, Milanovem vrhu, Črni, Prevaljah in Mislinjah in omenja zlasti pritožbe delavstva pri lesnoindustrijskem podjetju „Korotan“ v Prevaljah in delavstva nekaterih lesnoindustrijskih obratov črnske okolice. Velika težava je z gozdarskim delavstvom Mežiške doline, ker ti delavci živijo v oddaljenih gozdovih kakor ločeni od sveta.

V Mislinjah se tvrdka Perger po stayki poslužuje potom svojega knjigovodje Hübnerja napram delavcem represalij. Z ozirom na to se podvzamejo primerni koraki.

Sodrug na Milanovem vrhu izražajo v svojem dopisu željo, da se predloži njihovi tvrdki, ki ima sedež v Starem trgu, zahteve po primernem zvišanju plač. Sklene se izraženi želji ugoditi. Obvesti se o načinu, kako se je to izvedlo, tudi sodruge na Milanovem vrhu. Za posredovanje se naprosi inšpekcija dela v Ljubljani in ako bi ta morda posredovanje odklonila iz razloga, da se Milanov vrh ne nahaja več na teritoriju inšpekcije dela v Ljubljani, se za posredovanje naprosi inšpekcija dela v Zagrebu. Prečita se dopis delavske zbornice, katera želi dobiti neke podatke o razmerah lesnih delavcev v Kočevju.

Mezdno gibanje v Ptujju je zaključeno. Mestna občina je vsemu svojemu delavstvu plače zvišala za 20%.

Sklene se, da pojde s. Bradeško na shode podružnic v Celju, Strnišču in Ptuju. V Ptuju se pri ti priliki imajo urediti vse poslovne agende tamošnje podružnice.

Za lesne delavce v Glažuti se bo na podlagi spomenice vršila razprava, ki jo je na prošnjo strokovne organizacije razpisala inšpekcija dela. S. Žagar izraža željo, da bi se v „Lesnem delavcu“ priobčil razpored ordinacijskih ur posameznih zdravnikov okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Uredništvo bo tej želji ugodilo, ako dotični razpored od strani okrožnega urada dobi. Nadalje razpravlja odbor o položaju sodruga Grosa v Mislinjah, ki trpi radi zadnje stavke in temu primerno sklepa. S. Tokan omenja stavko rudarjev pri „Trboveljski premogokopni družbi“ ter poudarja nujnost podpiranja istih. Za stavkujoče rudarje se zavzema tudi s. Pokovec. Sklene se pobiranje prostovoljnih prispevkov po delavnicah. Poleg tega sklene odbor votirati primeren znesek. Tudi ljubljanski podružnici se priporoča votirati kak znesek v ta namen. Končno se uredi še nekatere poslovne zadeve, nakar se seja ob 8. uri zvečer zaključí.

Shodi.

Celje. Shod lesnih delavcev v Celju se je vršil dne 22. septembra 1923 v prostorih gostilne Svetel v Gaberju. Ako upoštevamo število v Celju vpisanih mizarjev in drugih lesnih delavcev, moramo pač reči, da ta shod ni bil tako številno obiskan, kakor bi bilo pričakovati. Položaj lesnih delavcev v Celju ni zavidanja vreden. Krivi so na tem lesni delavci v veliki meri sami, ker ne posvečajo svoji strokovni organizaciji toliko potrebne pažnje, kakor to prilike iziskavajo. Pomanjkanje zavednosti in požrtvovalnosti med lesnim delavstvom celjskim se je zahvaliti, da delodajalci odpuščajo zapužnike in sploh z delavci ravnaajo kakor z žogo, ki se jo na igrišču poljubno premetava sem in tja. Število lesnih delavcev je z ozirom na dokaj razvito lesno industrijo v Celju in njegovi okolici precej veliko. To bi se moralo tudi poznati na številu podružničnih članov, pa se ne. Delodajalci imajo torej povsem lahko stališče. V Celju bi strokovna organizacija lesnih delavcev morala biti posebno na višku, ker tu imamo opraviti z nekaterimi mojstri posebne vrste, s takimi namreč, ki velikim podjetnikom samo hlapčujejo in kot taki na tihem proti strokovni organizaciji rovarijo. Ti „gospodje“ tvorijo velikim podjetnikom neke vrste pandurje, katerim je prva naloga razbijati strokovno organizacijo delavcev.

Druga kardinalna napaka nekaterih lesnih delavcev pa je tudi ta, da se zanimajo za vse mogoče druge stvari, samo ne za svojo strokovno organizacijo, katera bi jim kot zaščitnica njihovih življenskih interesov morala biti nad vse. Tako se celo dogaja, da nekateri tvorijo štafažo raznim meščanskim društvam, ki že po svojem značaju tvorijo priganjaško gardo buržuaziji. In tako iz neumnosti nehoti pobijajo stremljenje delavcev, med katere sami spadajo. Vsak lesni delavec naj si zapomni, da z nacionalističnimi frazami ne bomo prišli prav nikamor. Stvar izgleda precej komično, ob enem pa tudi žalostno, če se kdo izmed lačnih lesnih delavcev postavlja z znaki nacionalnih društev, sram ga pa je priznati, kakšno beraško plačo da ima. Tako seveda ne pojde, če celjski lesni delavci ne bodo hoteli zgubiti v očeh svojih delodajalcev zadnjo trohico ugleda.

Poleg s. Bradeško so govorili še drugi. Neki mizarški mojster, ki je član delavske politične organizacije, je pred kratkem dva strokovno organizirana sodruga odpustil, druga

dva neorganizirana pa je sprejel. Nočemo se spuščati v kritiko o takem postopanju, ker bo v tej zadevi izreklo svojo sodbo razsodišče.

Lesnim delavcem celjskim priporočamo, da se z vso vnemo poprimajo agitacije in dela za strokovno organizacijo, ker je danes vsak delavec brez iste popolna ničla.

Društvene vesti.

Mislinje. Na občnem zboru podružnice lesnih delavcev v Mislinjah, ki se je vršil dne 9. septembra 1923, je bil sestavljen nov odbor, v katerem se nahajajo sledeči sodrugi: Jaš Albin, predsednik; Kolander Blaž, podpredsednik; Kolander, tajnik; Prauhart Ivan, blagajnik; Pajer Franc, blagajnikov namestnik; Klemenc Fr. in Jeseničnik Anton, odbornika. Kot zaupniki so bili izvoljeni Jeseničnik Anton, Klemenc Franc, Kolander Peter, Pajer Franc in Pečovnik Peter. — Nadejati se je, da bo mislinjska podružnica pod vodstvom požrtvovalnih sodrugov uspevala in se razvijala ter jačila, da postane kos svojim težkim nalogam. Mislinjska podružnica je navzlic vsem neprilikam v vrstah naše strokovne organizacije vedno zavzemalo odlično mesto.

Ljubljana. Novi odbor ljubljanske podružnice, ki je bil izvoljen na polletnem občnem zboru dne 16. septembra, tvorijo sodrugi in sicer: Blažević Aleksander, predsednik; Kavčič Avgust, podpredsednik; Virant Anton, tajnik; Iglič Pavel, blagajnik; Kavčič Ivan, Erjavec Alojzij, Češnovar Matija, Jančar Aloj., Zanoškar Ivan, Mrak Jože in Vode Ivan, odborniki. Kot namestniki odbornikov so bili izvoljeni: Zemljan Anton, Habe Franc, Rupnik Fr. in Žebavec Matevž. Konečno so v kontrolo bili izvoljeni: Šlosar Ladislav, Arhar Alojzij in Dornik Ludovik, kot namestniki pa Hauptman Peter in Šušteršič Anton.

Razno.

Iz Maribora smo prejeli vabilo na vinsko trgatve, očitno z namenom, da ga ponatisnemo. Le žal, da smo prejeli to vabilo prepozno in bi ponatis ne imel nobenega pomena več. Prosimo sodruge, da nam take stvari drugič pošljejo pravočasno tako, da jih bomo lahko prinesli, predno se dotična priredba vrši.

Blažena Jugoslavija. Dnevno časopisje poroča, da je direkcija držav. železnice v Zagrebu uvedla preiskavo radi tatvin premoga. Do sedaj je preiskava dognala, da je bilo ukradenih 75 vagonov premoga. Čeprav tarna vse radi splošne gospodarske depresije, se mora priznati, da je konjunktura za lopove in tatove v Jugoslaviji ipak dobra.

Požar. Pred kratkem je v Smerderevu v Srbiji industrijalcu Jovanu Živanoviču zgorela žaga in mlin. Škoda znaša štiri milijone dinarjev. Lastnik ni bil zavarovan.

Mednarodna lesna razstava v Lionu. Uprava velikega semnja v Lionu na Francoskem priredi letos od 6. do 21. oktobra veliko mednarodno lesno razstavo. Upravi velikega semnja gre pri tej akciji na roko francoska vlada. Poleg vsakovrstnega lesa bodo razstavljeni tudi vsakovrstni lesni izdelki pohištvenega in stavbnega mizarstva, tesarstva, kolarstva itd. Razstava je zamišljena kot specialno lesna razstava, zato utegne biti vrlo zanimiva. Kakor čujemo, se intereseira za to razstavo tudi ministrstvo za trgovino in industrijo Jugoslavije. Z ozirom na bogato lesno industrijo Jugoslavije in posebno visoko kvalifikacijo mizarstva te udeležba na mednarodnem poprišču umestna. Kako bo buržuazno ministrstvo trgovine in industrije Jugoslavije aranžiralo udeležbo, ne vemo. Menimo pa, da bi jugoslovanski vladni režim lažje pokazal številke in prakso, kako se dela draginja, nadalje stroko kriminalitete in kako se preganja gladne delavce ter potom državnega aparata pomaga veveričnikom.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.